

Çocuk Edebiyatı, Kanon Oluşumu ve Yazınsal Değerlendirme*

Bettina KÜMMERLING-MEIBAUER

Çeviren: Selahattin DİLİDÜZGÜN

*Her kim yetişkinler için yazıyorsa, kendi zamanı için yazıyor,
her kim çocuklar için yazıyorsa, sonsuzluk için yazıyor demektir.*

Hans Christian ANDERSEN

Kanonun Açılımı: Çocuk Edebiyatı Yeni Alan mı Kazanıyor?¹

Danimarkalı yazar Hans Christian Andersen'in yukarıda yer alan sözü, yazarın kendisi için de geçerlidir aslında. Andersen'in yalnızca birkaç alan uzmanı tarafından bilinen yetişkin kitapları neredeyse unutulmaya yüz tutmuşken, o bütün dünyada çocuklar için yazdığı masallar ile tanınmaktadır. Andersen'in *Eventyr, fortalte for børn* (Çocuklar İçin Masallar, 1835-1848) başlıklı kitabı yüzün üzerinde dile çevrilmiş ve bugün dünyada çocuk klasikleri arasında yer almaktadır. Fransız karşılaştırmalı edebiyat bilimci Paul Hazard, *Les livres, les enfants et les hommes* (Kitaplar, Çocuklar ve Büyük Adamlar, 1932) adlı yazısında Andersen'i "Çocuk Kitabı Yazarlarının Kralı" olarak niteler.² Andersen'in ölümünden sonra, çocuk edebiyatının Nobel Ödülü sayılan ve her iki yılda bir IBBY (Uluslararası Çocuk Kitapları

* Bettina Kümmerring-Meibauer: *Kinderliteratur, Kanonbildung und literarische Wertung*. (Çocuk Edebiyatı, Kanon Oluşumu ve Yazınsal Değerlendirme), J. B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung und Carl Ernst Poeschel Verlag GmbH, Stuttgart, 2003. S. 1-6. Bettina Kümmerring-Meibauer, Eberhard Karls Tübingen Üniversitesi Öğretim Üyesidir. Editörün notu: Bu yazı, Bettina Kümmerring-Meibauer'in *Kinderliteratur, Kanonbildung und literarische Wertung* kitabından *Türk Dili* dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı özel sayısı için yazarı ve yayınevinin özel izniyle çevrilmiş ve yayımlanmıştır (M. R. Ş.).

** Aktaran: Holtz-Baumert, Gerhard: Die deutschen Kinder brauchen gute Bücher. *Tägliche Rundschau* 07. 06.1951. S. 4. Benzer bir görüşü Fadiman da (1955, 387) dile getirmektedir. Fadiman, Johann Wolfgang von Goethe ve William Shakespeare'in unutulabileceklerini düşünebileceğini belirtirken, Lewis Carrol veya Charles Dickens'in çocuk kitaplarının asla unutulmayacağını belirtir.

1 İngilizcede çocuk edebiyatı kavramı, hem çocuk edebiyatını hem de gençlik edebiyatını kapsamaktadır.
2 Karş. Hazard (1970, 127).

Kuruluşu) tarafından bir yazar ve çizerin bütün yapıtları için verilen Hans Christian Andersen Madalyası bile yazarın adını taşımaktadır.

Ancak Andersen de neredeyse bütün çocuk kitabı yazarlarıyla aynı yazgıyı paylaşmaktadır. Çünkü çocuk kitabı yazarları, yazınsal nitelik anlamında önemli örnekler ortaya koysalar bile edebiyat bilimi ve edebiyat eleştirisi gibi alanlar yaptıkları değerlendirmelerde çocuk edebiyatı ürünlerini ikinci sınıf olarak görmektedir. Daha doğrusu çocuk edebiyatı ürünleri sıklıkla popüler edebiyat veya piyasa edebiyatı ürünleriyle aynı düzeyde görülmektedir. Böylece ortaya bir ikilem de çıkmış olur: Andersen gibi çocuk edebiyatı alanında son derece yetkin olan bir yazar yetişkin edebiyatı alanında hiçe sayılmaktadır. Böylesi bir ortamda kanon kavramı, bir toplumun çok değerli gördüğü ve bu nedenle de geleneği sürdürücü etkisi varsayılan kitaplar topluluğu olarak görüldüğünden, çocuk kitapları bu

bağlamın içinde yer almaz. Bu nedenle çocuk kitapları bir kanon oluşturacak değerde de görülmez. Andersen de bu ikilemi fark etmiş ve arkadaşlarıyla hayranlarına yazdığı mektuplarda yalnızca bir “çocuk yazarı” olarak algılandığından yakınmıştır.³ Böylece, Andersen’in, çocuk kitapları yazarlarının taşıdığı büyük öneme ilişkin saptaması düşsel bir umut olarak kalmış ve 150 yıldır da yaşama geçme olanağı bulamamıştır. Dahası klasik kitaplar ve kanon tartışmaları bağlamında 80’li yıllardan bu yana sürdürülen kanon sınırlarının genişletilmesi çalışmalarında bile çocuk edebiyatı ürünleri yer bulamaz. Üniversitelerdeki okuma listelerinde de çocuk kitapları adı anılmaz.⁴ Yapılan araştırmalara yeni bir ivme kazandırmak amacıyla gerçekleştirilen bir DFG (Alman Bilimsel Araştırmalar Kurumu) Sempozyumunun bildiriler kitabında da dile getirilen “Kanon Kültür Yapar” (1998) deyişi içinde bile çocuk kitaplarına hiç değinilmez. Burada daha çok kadın edebiyatı ile denemeler ve hatta video filmler üzerine yoğunlaşarak kanon çerçevesinin genişletilmesi tartışılmış, ancak önemli bir okur kitlesi olan çocuklar ve gençler bütünüyle dışlanmıştır. Bu yaklaşımın en can alıcı örneklerinden birini Erhard’ın bakış açısı oluşturur. Erhard, Alman dili ve edebiyatı araştırmalarının gelecekte kitle iletişim araçlarıyla çok fazla iç içe olan çocuk ve gençler için edebiyat derslerinin nasıl biçimlendirileceği üzerinde durması gerektiğini dile getirir.⁵ Bu arada Erhard çocuk edebiyatına hiç mi hiç değinmez. 1993’deki Augsburg Germanistler Toplantısında yayıncı Renate von

3 Andersen bu yüzden daha sonra yazdığı masallarda yetişkin okuyucu kitlesine de seslenebilmek için “çocuklara anlatılmış” dipnotunu kaldırmıştır. Bunun için bkz. Pulmer (1980).

4 Karş. Örneğin Griese (1994). Rupp (1996, 7) geleceğin Almanca öğretmenlerinin kendileri öneride bulunmadan çocuk ve gençlik edebiyatı ile de ilgilenmeleri gerektiğini söylemiştir.

5 Erhart (1998, 121).

Heydebrand'ın, güncel kanon sorunları hakkında yaptığı ve çok önemsenen açılış konuşmasında çocuk edebiyatının fazlasıyla göz ardı edildiğine dikkat çekmesine karşın bu alanın hâlâ önemsenmeyişi büyük düş kırıklığı yaratmaktadır. Renate von Heydebrand bu dileğini, okuma deneyimi gelişmemiş çocuk ve gençlerin yetişkin kitaplarını anlamayacakları, dahası onların böylece kitaptan büsbütün uzaklaşacakları teziyle temellendirmektedir. Bu nedenle de çocuk ve gençlerin okuma gereksinimlerine yönelik ayrı bir kanon olması gerektiğini vurgular. Heydebrand, bir sonraki adımda da çocuk edebiyatı ürünleri için oluşturulacak kanonun içindeki bazı kitapların genel kanon içindeki “yüce edebiyat kitapları” arasına alınması gerektiğini bile söyler. Ne yazık ki bu görüşlere ne kitabın giriş bölümünde ne de başka güncel yayınlarda rastlamak olanaklı değildir. Özellikle cinsiyet, ırk ve toplumsal sınıf bakımından bütün yazar gruplarının edebiyat kanonundan dışlanması sorunuyla ilgilenmeyi hedefleyen ve Avrupa dışı edebiyatlar ile azınlık edebiyatını göz ardı etmeye çalışanlara karşı açık bir savaş veren “Yeni Tarihsel Eleştiri”nin (New Historicicism) kuramsal yaklaşımında da çocuk edebiyatı hakkında tek bir söz yer almaz.⁶

Hein'in (1990, 326), Alman Dili Araştırmaları bağlamında henüz bir çocuk edebiyatı kanonunun oluşturulmadığı yönündeki küçük bir saptamasını sayamazsak⁷, konu modern çocuk edebiyatı araştırmaları bağlamında da kuramsal olarak çok fazla işlenmiş değildir.⁸ Bir çocuk edebiyatı kanonunun olup olmadığı veya olacaksa da nasıl olacağı konusunda henüz bir uzlaşma olmadığından aslında bu durum çok da şaşırtıcı değildir. Çünkü henüz ne uluslararası düzlemde kabul edilmiş klasik çocuk kitapları kanonu vardır, ne de ulusal çocuk kitapları kanonu konusunda görüş birliği bulunmaktadır.⁹ Ancak, uluslararası düzeydeki çocuk edebiyatlarının fazlalığı ve çeşitliliği göz önüne alındığında, yazınsal değeri yüksek en iyi çocuk kitaplarının bir kanon olarak bir araya getirilmesi konusunda istek giderek daha çok dillendirilmektedir. Bu arada çocuk edebiyatı konusunda “gizli” bir kanonlaşma sürecinin yayıncılık alanında, saygın gazetelerin sanat sayfalarında, çocuk edebiyatı ödüllерinin verilmesinde ve ansiklopediler ile başvuru kaynaklarında gözlenmeye başlamıştır bile. 80'li yılların ortalarından itibaren ulusal ve uluslararası klasiklerden oluşan bir seçki derleme çabası yalnızca Almanya'daki çocuk klasiklerinin bir araya getirilmesi ile sınırlı kalmamıştır.¹⁰ *Die Zeit, Süddeutsche Zeitung, Frankfurter*

6 Karş. Veese (1989), burada olası bir konu olarak çocuk edebiyatı hiçbir şekilde dikkate alınmaz.

7 Karş. Ewers (1997), Rosebrock (1998), Stahl (1992) ve son zamanlarda Paefgen (1999).

8 Hurrelmann (1995, 10). Yayımladığı *Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Klasikleri Antolojisi*'nin ön sözünde açıkça çocuk edebiyatına ilişkin bir kanon yapmanın kendi işi olmadığını belirtmektedir.

9 Bunun için karş. Ewers (1984a, 21). Uluslararası bir çocuk edebiyatı kanonunun yokluğuna hakkında, Ronda (1992). Amerikan çocuk edebiyatı kanonunun bir eksikliği hakkında veya Dunbar (1997), üzülererek İrlanda çocuk edebiyatı kanonunun olmadığını tespit eder.

10 Konu hakkındaki bazı yayıncılar: Almanya'da Dressler (Hamburg), Arena (Würzburg), Rowohl (Reinbek) ve dtv (Münih); İngiltere'de Puffin (Harmondsworth), Oxford University Press (Oxford) ve Dent (Londra); Fransa'da Gallimard (Paris); İtalya'da Mondadori (Milano) ve Rizzoli (Milano); Norveç'te Saklage (Oslo); Portekiz'de Classica Editora (Lizbon); İsveç'te Raben & Sjogren (Stockholm); İspanya'da Ed. Lumen (Barcelona); ABD'de Harcourt, Brace (San Diego, New York) ve Viking (New York) ve Avustralya'da Angus & Robertson (Sydney)

Rundschau, Neue Zürcher Zeitung, Times Literary Supplement veya *New York Times* gibi tanınmış gazetelerin sanat sayfaları her yıl sıklıkla yazınsal değeri yüksek yeni çocuk yayımlarına kendi sütunlarını yer vermeye başlamışlardır. Kitle iletişim araçlarında giderek yükselen sesler, çocuk edebiyatı için verilen ödüller (örneğin, Almanya’da “Alman Gençlik Edebiyatı Ödülü”, İngiltere’de “Carnegie Ödülü”, ABD’de “Newbery Ödülü” veya uluslararası Hans Christian Andersen-Ödülü gibi), aynı zamanda halkın yazınsal anlamda nitelikli çocuk kitaplarına duyduğu gereksinime işaret etmektedir. Çocuk edebiyatının gizlice kanonlaşmasında özellikle ansiklopedilerde daha sık yayınlanmaya başlayan maddeler büyük katkı sağlamaktadır. Çocuk klasikleriyle bütün dünyada tanınan pek çok çağdaş çocuk kitabına ilişkin bir sürü madde içeren *Çocuk Edebiyatı Ansiklopedisi* ve Joachim Kaiser’in yayına hazırladığı *Bin Kitabın Kitabı Ansiklopedisi* (2002)¹¹ bu konuda örnek gösterilebilir. Ama aynı zamanda bilimsel başvuru kitaplarıyla kavramsal ansiklopedilerde çocuk edebiyatı alanının giderek yer alması bu sürece ivme kazandırmaktadır.¹² Modern medya toplumunda değişen çocukluk kavramına aynı zamanda bir tepki olarak görülmesi gereken bu kanon gereksinmesi çocuk edebiyatı alanındaki bilim insanlarınca henüz algılanmamıştır.

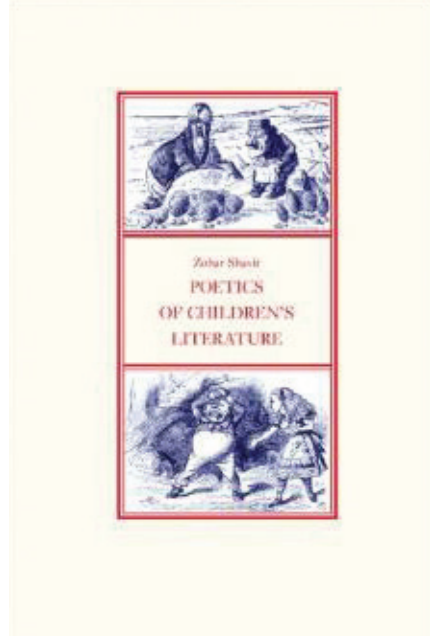
Yalnızca Amerika Birleşik Devletleri’nde 1980’lerin başında uluslararası bir çocuk edebiyatı kanonu oluşturulmaya çalışılmıştır. Ancak bu girişim de çocuk edebiyatının temel ilkelerini belirlemek üzere *Children’s Literature Association of America* tarafından görevlendirilen komisyonunun başarısızlığı üzerine, üç ciltlik bir antoloji olan “*Touchstones. Reflections on the Best in Children’s Literature*”ı (1985-1989) yayımlayan Perry Nodelmann’ın eleştirel olarak dile getirdiği gibi, amaca ulaşamamıştır. Bu çalışma için seçilen 63 kitaptan yüzde 85’i ABD ve İngiltere kaynaklıdır. Öte yandan, çok sayıda zengin içerikli ve nitelikli çocuk kitapları bulunan Danimarka, Almanya, Fransa, İrlanda, İtalya, Kanada, Norveç ve İsveç gibi diğer ülkeler birer kitapla temsil edilirken¹³, Avust-

sayılırlar. Alman Çocuk Klasikleri serisi seçkisine dair genel bakış Kümmerling-Meibauer (1999c)’de bulunmaktadır.

- 11 Şaşırtıcı bir biçimde Kaiser’in ansiklopedisinde 50 çocuk kitabı yer almıştır. Bunlar arasında (Hans Christian Andersen, Frances Hodgson Burnett, Lewis Carroll, Carlo Collodi, Michael Ende, Anne Frank, Jakob und Wilhelm Grimm, Wilhelm Hauff, Heinrich Hoffmann, Erich Kästner, Rudyard Kipling, Selma Lagerlöf, Astrid Lindgren, Alan Alexander Milne, Otfried Preußler, Antoine de Saint-Exupery, Johanna Spyri, Robert Louis Stevenson, Jules Verne) gibi uluslararası çocuk klasiklerinin yanı sıra, Jostein Gaarder’in *Sofies verden* (1991), Amos Oz’un *Sumchi* (1978), Rafik Schami’nin *Erzähler der Nacht* (1989) ve Joanne K. Rowling’in dört *Harry Potter* kitabı (1997-2000) gibi çocuk edebiyatının bazı çağdaş örnekleri de yer almıştır.
- 12 Elizabeth Frenzel’in makalesi ile eski *Alman Edebiyatı Tarihi Kavramlar Ansiklopedisi* (1956), *Alman Edebiyat Bilimi Kavramlar Ansiklopedisi* (1998 ff.) veya *Yeni Pauly Antik Çağ Ansiklopedisi* örnek olarak verilebilir. Bettina Kümmerling-Meibauer’in *Alımlama Tarihi* konulu yazısı (2000).
- 13 Alman çocuk edebiyatından yalnızca *Grimm Kardeşlerin Çocuk ve Ev Masalları* (1812-1815) seçilmiştir. Buna ek olarak, Johanna Spyri’nin (İsviçre) *Heidis Lehr- und Wanderjahre* (1880), Carlo Collodi’nin (İtalya) *Le avventure di Pinocchio* (1883), Peter Christen Asbjornsen/Jorgen Moe’nin (Norveç) *Norske Folkeeventyr* (1841-1844), Hans Christian Andersen’in (Danimarka) *Eventyr, fortalte for børn* (1835 -1842), Charles Perrault’nun (Fransa) *Histoires ou contes du temps passé* (1697), Lucy Maud Montgomery’in (Kanada) *Anne of Green Gables* (1908) ve Padraic Colum’un (İrlanda) kendi katkısı ile Homers *Odyssee*’deki *The Adventures of Odysse-*

ralya, Brezilya, Japonya, Hollanda, Rusya ve Güney Afrika gibi çoğu ülke bu çalışmada hiç yer almamıştır. Ayrıca bu komisyon öğreticilik kaygısından da kendini bir türlü koparamamıştır. Örneğin, Robert Cormier'in çığır açan *Çokolata Savaşı* (*The Chocolate War*, 1974) adlı romanı, mutlu sonu olmadığı ve gençler arasındaki şiddetin acımasızca betimlendiği gerekçeleriyle örnek kitaplar listesine (*Touchstones-List*) alınmamıştır.

Oysa Almanya'da özgün bir çocuk edebiyatı anlayışının 18. yüzyılın sonlarından itibaren ortaya çıkmasıyla çocuk edebiyatı kanonu sorunsalı her zaman gündeme gelmiştir. Bir yandan Almanya'da çocuk edebiyatı kanonu oluşturulması çabaları sürerken öte yandan bu konudaki şüpheli yaklaşımların böylesi çabaları sıklıkla reddeden yaklaşımı neredeyse günümüze kadar süregelmiştir. Bu durum aynı zamanda, kanon tartışmaları bağlamında genel edebiyat biliminin eriştiği noktaya çocuk edebiyatı araştırmalarının neden erişemediğinin bir nedeni olarak görülebilir. Çocuk edebiyatının belli bir hedef kitleye yönelik olması ve toplumsallaştırma gibi bir işlevinin olması bu alanın amaç güden bir edebiyat olarak görülmesine yol açmıştır. Bu nedenle de edebiyat bilimi içerisinde çocuk edebiyatı ürünleri yazınsal niteliklerden yoksun, böylece de kanonlaşma amacının olamayacağı görüşü belirginleşmiştir.¹⁴ Bir başka neden de çocuk edebiyatının 1960'lı yıllara değin eğitim bilimi, ruh bilimi veya toplum biliminin içinde görülmüş olması olabilir.¹⁵ Çünkü bu bilim dalları çocukların okuma davranışlarıyla okumak için yaptıkları seçimler konusundaki çalışmalara yoğunlaşmaktaydılar. Bu durum, eğitim bilimi odaklı araştırmaların önemli bir bölümünün "çocuk okur araştırmaları"na yönelmesine neden olmuştur. Buna karşın çocuk okurlar için de yazınsal değerler olması ve bunların alımlanması uzun süre hiç önemslenmemiştir. Ancak 1960'lı yılların ortalarında edebiyat kavramının genişlemesiyle birlikte bir farkındalık ortaya çıkmıştır. Çocuk edebiyatı böylece akademik düzeyde araştırma konusu olarak kabul edilmeye başlamıştır.¹⁶ Okuma araştırmaları, edebiyat toplum bilimi ve alımlama estetiği gibi alanların

us and other Tales of Troy (1918) başlıklı uyarlaması.

14 Bu görüş, Kayser (1954, 334) tarafından da temsil edilmektedir.

15 Bu arada 19. yüzyılda çocuk edebiyatı hikâyeleri yayımlanmıştı. Bunlar büyük ölçüde öğretmenler tarafından yazılmış ve bu nedenle estetik bakış açısından çok öğretici yaklaşım nedeniyle aktarılmıştır. 20. yüzyılın ilk yarısında çocuk kitapları koleksiyoncuları (Hobrecker (1924), Hürlimann (1959), Rümman (1937)) tarafından yayımlanan çocuk edebiyatı katalogları ve canlandırılmalar da bilimsel nitelikte değildir.

16 Ağırlıklı olarak çocuk edebiyatıyla ilgilenen enstitülerin ve kürsülerin kurulması da bu zaman dilimine rastlamaktadır. Örneğin, Klaus Doderer tarafından 1963'te Frankfurt Üniversitesinde kurulan Gençlik Kitabı Araştırmaları Enstitüsü veya Köln Pedagoji Yüksek Okulunda yıllarca

kullandıkları yöntemler, işlevsel çocuk edebiyatı araştırmaları için uygun görülmekteydi. Alman diliyle oluşan özgün çocuk edebiyatı ürünlerinin kökenine erişilmesiyle aydınlanma çağının yeniden keşfi ve farklı yazınsal türlerin araştırılmaya başlanması¹⁷ çocuk edebiyatı alanının tanınmasına katkı sağlamıştır. Almanya’da çocuk edebiyatının tarihsel boyutta araştırılması mükemmel sonuçlar ortaya koymasına karşın alana ilişkin kuramsal çalışmalar bu kadar başarılı değildir. Alandaki iki önemli kuramsal inceleme sayılan (Pape’nin (1981) *Yazınsal Çocuk Kitabı* Tipolojisi ve Lypp’in (1984) *Çocuk Edebiyatının Basitliği Hakkında*) başlıklı çalışmalar yeni çocuk edebiyatı araştırmalarında neredeyse hiç dikkate alınmamış ve dolayısıyla da bu çalışmaların devamı gelmemiştir. Bu gelenek ile bağ kurmaya çalışan en yeni çaba Ewers’in (2000a) çalışmasıdır. Günümüzde ise, çocuk edebiyatı alanını yalnızca tarihsel ve türsel anlayışın çerçevesinde ele almayıp aynı zamanda bu alandaki özel oluşumlara yönelik dizgesel bir yaklaşım arayışı içinde olan ve böylece çocuk edebiyatı kuramına katkılar sağlayacak kitapların¹⁸ özellikle de ayrıntılı çalışmalar ortaya koyan araştırmalar ile çocuk edebiyatını yazınsal bir alan olarak gören¹⁹ çalışmaların sayısı oldukça azdır. Aynı biçimde ne Alman çocuk edebiyatı araştırmaları alanında ne de diğer filolojik alanlarda çocuk edebiyatı ve kanon araştırmalarını tarihsel bir anlayışla ve çocuk edebiyatına olan bakıştaki değişim bağlamında ele alan önemli bir çalışma ortaya konabilmiş değildir. Çocuk edebiyatı klasikleri konusunda bugüne kadar doyurucu bir kuramsal yaklaşım ortaya konamamasındaki güçlüklerin temel nedeni olasılıkla çocuk edebiyatındaki klasik kavramının 18. yüzyılın sonunda bir anlam değişimi geçirmesi ve böylece terminolojide ve çocuk klasikleri derlem anlayışında bir belirsizliğin ortaya çıkmasıdır.

Çocuk edebiyatı çerçevesindeki kanon ve klasik olan nedir, tartışmasından kaynaklanan soruların anlaşılabilmesi için öncelikle araştırma alanının açıklığa kavuşturulması gerekir. Çocuk edebiyatının önceden belirlenmiş bir biçimde yalnızca çocuk okurları hedefleyen yazınsal metinlerden oluştuğu yaygın olan görüşe karşılık bu kavram hem çok daha karmaşıktır hem de farklı derlemelerin tanımlanmasını gerektirmektedir. Çocuk edebiyatı alanındaki edebiyat tarihi bilgilerinin ve eğitim bilimsel alanyazın araştırmalarının incelenmesi bizlere ek olarak, bu edebiyat alanının hiç de homojen olmadığını ve bakış açısına göre ne kadar farklı metin türlerini içerdiğini gösterecektir. Çocuk edebiyatı konusunda değer yargılarının araştırılmasında, eğitim bilimsel incelemelerde, kitap öneri listelerinin ya da dersler için hazırlanan okuma kitaplarının oluşturulmasında kavramın geçirdiği bu değişim dikkate alınmalıdır.

Theodor Brüggemann tarafından yönetilen Çocuk Edebiyatı ve Okuma Araştırmaları Enstitüsü (bugünkü adıyla ALEKI).

17 Aydınlanma dönemi çocuk edebiyatı, bugüne kadar Alman çocuk edebiyatı alanında en iyi araştırılan dönemler arasında yer alır. Diğer ağırlık noktaları ise Nasyonal Sosyalist Dönemi Çocuk Edebiyatı ve 19. ve 20. yüzyılda kızlar için yazılan edebiyat kitaplarıdır.

18 Çocuk edebiyatı kitaplarının çoğu tarihî araştırmaların içinde geçen atflar ve çeşitli araştırmaların birleştirilmesi ve bunların özetleridir. Bu alanda şimdiye kadar en başarılı kitapları Nodelmann (1991) ve Ewers (2000a) kaleme almıştır.

19 Bu konudaki tek deneme Shavit’in (1986) araştırması olsa da, bu çalışma kuramsal yaklaşımının sorunsalları daralttığı için yoğun eleştiri almıştır.

Kaynaklar

- Dunbar, Paul: Rarely Pure and Never Simple: The World of Irish Children's Literature. *The Lion and the Unicorn* 21 (1997). 309-321.
- Erhart, Walter: Kanonisierungsbedarf und Kanonisierung. In: Heydebrand, Renate von (Hg.): *KANON MACHT KULTUR. Theoretische, historische und soziale Aspekte ästhetischer Kanonbildungen*. Stuttgart/Weimar: Metzler 1998. 97-121.
- Ewers, Hans-Heino: Aufklärung im Spiegel klassischer Kinderbücher. *Jahrbuch der Jean Paul-Gesellschaft* 19 (1984). 43-63 [= 1984a].
- Ewers, Hans-Heino: Kinderliteratur, Literaturerwerb und literarische Bildung. In: Rank, Bernhard/Rosebrock, Cornelia (Hgg.): *Kinderliteratur, literarische Sozialisation und Schule*. Heidelberg: Deutscher Studien Verlag 1997. 55-74.
- Ewers, Hans-Heino: *Literatur für Kinder und Jugendliche. Eine Einführung*. München: Fink 2000 [= 2000a].
- Griese, Sabine u. a.: *Die Leseliste. Kommentierte Empfehlungen*. Stuttgart: Reclam 1994.
- Hazard, Paul: *Kinder, Bücher und grose Leute*. Köln: Hoffmann und Campe 1970 (EA: *Les livres, les enfants et les hommes*. Paris 1932).
- Hobrecker, Karl: *Alte vergessene Kinderbücher*. Berlin: Mauritius 1924.
- Hurrelmann, Bettina (Hg.): *Klassiker der Kinder- und Jugendliteratur*. Frankfurt/M.: Fischer 1995 [= 1995a].
- Hürlimann, Bettina: *Europäische Kinderbücher aus drei Jahrhunderten*. Freiburg/Zürich: Atlantis 1959.
- Kayser, Wolfgang: *Das sprachliche Kunstwerk*. Bern: Francke 1954.
- Kümmerring-Meibauer, Bettina: Von E.T.A. Hoffmann bis Kirsten Boie. *Deutsche Kinderklassiker in den 90er Jahren*. In: Raecke, Renate (Hg.): *Kinder- und Jugendliteratur in Deutschland*. München: Arbeitskreis für Jugendliteratur 1999. 123-131 [1999c].
- Lypp, Maria: *Einfachheit als Kategorie der Kinderliteratur*. Frankfurt/M.: dipa 1984.
- Nodelman, Perry: *The Pleasures of Children's Literature*. New York: Longman 1991.
- Paefgen, Elisabeth K.: *Einführung in die Literaturdidaktik*. Stuttgart/Weimar: Metzler 1999.
- Pape, Walter: *Das literarische Kinderbuch. Studien zur Entstehung und Typologie*. Berlin/New York: Walter de Gruyter 1981.
- Pulmer, Karin: Vom Märchenglück zum Bürgeridyll. Zu Hans Christian Andersens Volksmärchenbearbeitungen. *Skandinavistik* 10 (1980). 104-117.
- Ronda, Bruce A.: An American Canon of Children's Literature. In: Sadler, Glenn E. (Hg.): *Teaching Children's Literature*. New York: Modern Language Association of America 1992. 32-40.
- Rosebrock, Cornelia: *Kinderliteratur im Kanonisierungsprozess. Eine Problemskizze*. In: Richter, Karin/Hurrelmann, Bettina (Hgg.): *Kinderliteratur im Unterricht*. Weinheim: Juventa 1997. 89-108.
- Rupp, Gerhard: "Kanon tut not"- Weiterarbeit am Kanon. *Leselisten in der neueren deutschen Philologie*. Düsseldorf: Heinrich Heine-Universität 1996.
- Rümann, Artur: *Alte deutsche Kinderbücher*. Wien/Zürich/Leipzig: Reichner 1937.
- Shavit, Zohar: *Poetics of Children's Literature*. Athens, Ga.: University of Georgia Press 1986.
- Stahl, John D.: *Canon Formation: A Historical and Psychological Perspective*. In: Sadler, Glenn E. (Hg.): *Teaching Children's Literature*. New York: The Modern Language Association of America 1992. 12-21.
- Veeser, H.Aram (Hg.): *The New Historicism*. New York: Routledge 1989.